

Modul 4

Prístup komunity

www.ecooptransition.eu

e-coop
Enabling communities to respond to
energy, social and environmental needs

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

INDICE

- 01** Úvod
- 02** zapojenie komunity
- 03** Spoločenská a komunitná zodpovednosť
- 04** Vzdelávanie a školenie
- 05** Príklady osvedčených postupov
- 06** Závěry
- 07** Bibliografia

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ÚVOD

ÚVOD

Energetická transformácia sa stala kľúčovou otázkou globálnej agendy kvôli potrebe riešiť zmenu klímy a zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť. Kooperatívne energetické spoločenstvá sa javia ako **riešenie, ktoré podporuje inkluzívnosť a demokratické rozhodovanie v tomto procese.**

Zdôvodnenie:

- Potreba decentralizácie energetického systému.
- Posilnenie účasti miestnych komunít na výrobe a riadení vlastnej energie.
- Implementovať udržateľné a demokratické riešenia, ktoré prispievajú k zmierňovaniu externalít znečisťujúcich procesov výroby energie.

ÚVOD

Podľa definície musia energetické spoločenstvá zahŕňať aktívnu účasť spoločnosti. To sa odráža v dvoch európskych smerniciach:

- Podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 sa v článku 2 uvádza, že spoločenstvo obnoviteľných zdrojov energie je právnická osoba:

a) ktorá je v súlade s platnými vnútroštátnymi právnymi predpismi založená na **otvorenej a dobrovoľnej účasti**, je autonómna a účinne kontrolovaná akcionármi alebo členmi v blízkosti projektov obnoviteľnej energie vlastnených a vyvíjaných touto právnickou osobou;

- Podľa smernice Európskeho parlamentu (EÚ) 2019/944. Občianske energetické spoločenstvo je definované ako právnická osoba, ktorá:

a) Je založená na **dobrovoľnej a otvorenej účasti**. Účinnú kontrolu vykonávajú spoločníci alebo členovia. Pôjde o jednotlivcov, miestne orgány a malé podniky.

ZAPOJENIE
KOMUNITY

ZAPOJENIE KOMUNITY

Zapojenie miestnej energetickej komunity podľa prístupu ESG (Environmental, Social and Governance) je základným procesom, ktorý zabezpečuje aktívnu účasť miestnej komunity na energetických rozhodnutiach a podporuje dlhodobú udržateľnosť.

ZAPOJENIE KOMUNITY

Environmentálna udržateľnosť

Environmentálna zložka prístupu ESG zdôrazňuje dôležitosť minimalizácie vplyvu energetických aktivít na rôzne ekosystémy.

Preto zdôrazňuje potrebu:

- Zmierniť klimatické zmeny
- Znížiť emisie skleníkových plynov.
- Znížte uhlíkovú stopu.
- Podporovať obnoviteľnú energiu a energetickú účinnosť.
- Zachovať biodiverzitu a prírodné zdroje.

Členovia energetických družstiev zdieľajú spoločné povedomie o zhoršovaní životného prostredia a klimatických zmenách. Preto konsenzuálne implementujú postupy a opatrenia na zmiernenie a zníženie ich vplyvu na životné prostredie, ako aj na zodpovednejšie využívanie prírodných zdrojov.

ZAPOJENIE KOMUNITY

Sociálny faktor

Po sociálnej stránke sa prístup ESG zameriava na **rovnosť** a **vytváranie sociálnej hodnoty** s energetickou transformáciou prostredníctvom **aktívnej účasti komunity**.

Ukazuje sa ako kľúčový prvok pre:

- Zabezpečenie spravodlivého rozdelenia výhod plynúcich z výroby energie.
- Účasť na rozhodovaní a činnosti.
- Zabezpečiť, aby prijaté energetické iniciatívy boli v súlade s potrebami a očakávaniami komunity.
- Podpora inkluzívnejšieho energetického prechodu prispôsobeného miestnym podmienkam.
- Posilnenie sociálnej štruktúry a podpora pozitívneho prijatia energetických iniciatív.

Vytváranie **miestnych pracovných miest** v energetických družstvách priamo zapája miestnych obyvateľov do energetickej transformácie, čím sa vytvára aktívna účasť, ktorá zintenzívňuje **zmysel pre zodpovednosť**. a **príslušnosť ku komunitě**, čo sa premieta do pozitívneho vplyvu na sociálnu súdržnosť pre trvalo udržateľnú energiu ako spoločný cieľ. Zvyšuje to aj **pozitívne ekonomické účinky na komunitu** vzhľadom na multiplikačný efekt reinvestovania príjmu zarobeného zamestnancami do miestnych aktivít, podnikov a spoločností.

ZAPOJENIE KOMUNITY

riadenie

Aspekt riadenia z pohľadu ESG sa zameriava na **model riadenia** energetických družstiev, ktorý je založený na **transparentnosti** a **prehľadnosti účtovníctva** . Je to nevyhnutné na vytvorenie **dôvery medzi členmi, investormi** a širšou komunitou .

Zapojenie komunity zahŕňa nepretržitý cyklus spätnej väzby a adaptácie. To poskytuje informácie o výkonnosti energetických iniciatív, čo umožňuje opravy a zlepšenia. To zaisťuje, že riešenia sú prispôsobené meniacim sa potrebám komunity.

ZAPOJENIE KOMUNITY

Mali by sa vziať do úvahy tieto aspekty:

- **Transparentná štruktúra rozhodovania:** znamená, že procesy sú jasne definované a zrozumiteľné pre všetkých členov a zainteresované strany, čím sa predchádza potenciálnym konfliktom a buduje sa dôvera. Energetické družstvá by si mali osvojiť princíp otvorených dverí, ktorý umožňuje voľný vstup a výstup nových členov kedykoľvek.
- **Zodpovednosť voči členom:** rozhodnutia a činnosti sú orientované na prospech zainteresovaných ľudí a na dosiahnutie štatutárnych cieľov. Základom je zodpovednosť, ktorá zabezpečuje aktívnu a demokratickú účasť členov na definovaní stratégií a kľúčových rozhodnutí.
- **Trvalo udržateľné ciele:** faktor dobrej správy vecí verejných by mal podporovať prijatie trvalo udržateľných strategických a operačných cieľov v energetických družstvách, integrujúcich environmentálne a sociálne kritériá. To zahŕňa znižovanie externalít, podporu sociálnej spravodlivosti a prispievanie k prechodu na čisté zdroje energie.

ZAPOJENIE KOMUNITY

- **Zmierňovanie rizík:** dobrá správa vecí verejných povzbudzuje energetické družstvá, aby identifikovali a znižovali riziká, pričom hodnotia potenciálne vplyvy energetických aktivít s cieľom zabezpečiť ich stabilitu a odolnosť.
- **Finančná zodpovednosť:** dobrá správa vecí verejných si vyžaduje prísnu finančnú zodpovednosť, obozretné a dôsledné hospodárenie s finančnými prostriedkami, presné finančné výkazníctvo a dodržiavanie právnych predpisov, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie hospodárskej udržateľnosti.
- **Účasť zainteresovaných strán:** energetické družstvá by mali zapojiť zainteresované strany vrátane členov, miestnych komunít a investorov do riadenia a rozhodovania v rámci prístupu viacerých zainteresovaných strán. Kooperatívny model podporuje spoluprácu medzi všetkými zainteresovanými stranami, zabezpečuje kontrolu nad riadením vyrobenej energie a miestne vlastníctvo akumulovaného kapitálu dostupného komunitě.

SOCIÁLNA A
KOMUNITNÁ
ZODPOVEDNOSŤ

Spoločenská a komunitná zodpovednosť

Prístup ESG zdôrazňuje kľúčový význam sociálnej a komunitnej zodpovednosti v oblasti energetických družstiev.

Aby energetické družstvá dodržiavali princípy spoločenskej zodpovednosti, musia brať do úvahy viaceré aspekty.

SOCIÁLNA A KOMUNITNÁ ZODPOVEDNOSŤ

- **Počúvať a porozumieť miestnym potrebám:** energetické družstvá by mali zaviesť mechanizmy na pochopenie špecifických potrieb komunit, ktorým slúžia, či už prostredníctvom prieskumov, komunitných stretnutí alebo iných participatívnych metód.
- **Zapojte komunity do rozhodovania:** zapojenie komunit do plánovania a rozhodovania je nevyhnutné. To zahŕňa nielen informovanie komunit o energetických projektoch, ale aj umožnenie im prispievať nápadmi, obavami a návrhmi, ktoré priamo ovplyvňujú ich životy.

SOCIÁLNA A KOMUNITNÁ ZODPOVEDNOSŤ

- **Vyvíjať projekty prispôsobené miestnym potrebám:** energetické projekty by sa mali navrhovať s ohľadom na charakteristiky, špecifické požiadavky a preferencie každej komunity.
- **Podporovať vzdelávanie a informovanosť:** energetické družstvá sú zodpovedné za vzdelávanie komunit o výhodách a dôsledkoch energetických projektov.
- **Hodnotenie sociálneho a environmentálneho vplyvu:** sociálna zodpovednosť zahŕňa neustále vyhodnocovanie dopadov činností družstva zo sociálneho a environmentálneho hľadiska, ich prispôsobovanie tak, aby boli skutočne prospešné pre komunitu.

VZDELÁVANIE A PRÍPRAVA

04

Vzdelávanie a školenie

Energetické družstvá by si mali zachovať aktívnu úlohu pri vzdelávaní a školení komunit v otázkach energetiky a dôležitosti udržateľnosti.

Toto zapojenie do vzdelávacích a informačných procesov prispieva k zlepšeniu spoločnosti niekoľkými spôsobmi:

VZDELÁVANIE A PRÍPRAVA

- 1. Zvýšené povedomie:** cieľom vzdelávania a školenia, ktoré poskytujú energetické družstvá, je zvýšiť povedomie v komunitách. To je nevyhnutné, aby ľudia pochopili energetický kontext a uvedomili si dôležitosť informovaného výberu energie.
- 2. Posilnenie postavenia ľudí:** cieľom je posilniť postavenie ľudí, aby sa mohli informovane podieľať na rozhodnutiach súvisiacich s energiou.

VZDELÁVANIE A PRÍPRAVA

- 3. Dlhodobá udržateľnosť:** vzdelávanie a odborná príprava, ktorú ponúkajú energetické družstvá, pomáha vytvoriť vedomostnú a kvalifikačnú základňu v komunite, čím nielen podporuje vedomú účasť na energetickom prechode, ale podporuje aj dlhodobú udržateľnosť.
- 4. Pozitívny sociálny vplyv:** vzdelávanie a odborná príprava v otázkach energetiky sú základom vytvárania pozitívneho sociálneho vplyvu v komunitách, pretože prispieva k vytvoreniu kultúry zodpovednosti a udržateľnosti.

PRÍKLADY
OSVEDČENÝCH
POSTUPOV

Miestna energetická komunita v Biccari (Taliansko)

Vidiecka obec s 2 800 obyvateľmi v provincii Foggia.

Energetické družstvo Mürztal (Rakúsko)

Komunita založená v októbri 2022 v obci Stanz v Mürztale, 1 807 obyvateľov.

Miestna energetická komunita v Biccari (Taliansko)

Cieľ: zabrániť vyľudňovaniu a úteku mladých ľudí za prácou a cenovo dostupnejším životným štýlom inde.

Zásah: identifikácia nedostatočne využívaných zdrojov komunity. Obnova opustených budov, zlepšenie prístupu k prírodným zdrojom a podpora iniciatív, aby tieto aktíva boli ekonomicky a sociálne produktívne. Inštalácia solárnej energie do rekonštruovaného bývania.

Výsledky: v súčasnosti má asi 200 členov (pracovníkov-členov, podporovateľov a užívateľov) z Biccari vo veku od 18 do 90 rokov. Komunita aktívne prijala koncept spolupráce a preukázala silný záväzok podporovať trvalo udržateľný rozvoj a kolektívnu účasť.

Prístup komunity: komunita zorganizovala množstvo stretnutí s obyvateľmi a podporila priame zapojenie občanov do stanovovania priorít, vytvárania nápadov a implementácie projektov. Tento participatívny prístup vytvoril pocit spoločného vlastníctva a zabezpečil, že prijaté opatrenia plne odrážajú potreby a túžby komunity.

Energetické spoločenstvo Mürztal (Rakúsko)

Cieľ: zmierniť zmenu klímy a znížiť emisie CO₂ podporou čistých a udržateľných zdrojov energie.

Zásah: akcie zahŕňajú aktívne zapojenie zákazníkov družstva do iniciatívy „bez CO₂“ na výsadbu topoľov ako energetickej plodiny a podporu akčnej skupiny pre udržateľnosť životného prostredia.

Výsledky: vďaka prijatým opatreniam družstvo rozšírilo svoje energetické plodiny, znížilo emisie CO₂ a prispelo k výmene olejových kotlov na vykurovanie kotlami na biomasu.

Prístup komunity: dobrovoľný príspevok zákazníkov prostredníctvom ich záväzku k iniciatíve „bez CO₂“ podporuje lepšie pochopenie a podporu praktík šetrných k životnému prostrediu a aktívne zapája komunitu do boja proti zmene klímy.

ZÁVERY

ZÁVERY

Účasť komunity na základe prístupu ESG (environmentálny, sociálny, riadiaci) je v rámci energetických spoločenstiev nevyhnutná. To sa podľa definície odráža v dvoch európskych smerniciach, v smernici 2018/2001 o spoločenstve pre obnoviteľnú energiu (REC) a v smernici o energetických spoločenstvách občanov (CEM) 2019/994. Výslovne uvádzajú, že **účasť akcionárov alebo členov musí byť otvorená a dobrovoľná.**

ZÁVERY

Družstvá profitujú z:

- **Uplatňovať zásady transparentného riadenia.**
- **Aktívne zapájať komunity do rozhodovania.**
- **Podporovať energetické povedomie a tréning.**

Sociálna a finančná zodpovednosť spolu s presadzovaním trvalo udržateľných cieľov vedú tieto družstvá k spravodlivému energetickému prechodu založenému na obnoviteľných zdrojoch. Okrem toho uprednostňovanie inkluzívnosti, transparentnosti a udržateľnosti vytvára pevnejšie väzby medzi energetickými družstvami a komunitou, ktoré prispievajú k budovaniu odolných a udržateľných komunit ako súčasť globálneho prechodu k udržateľnejšej energetickej budúcnosti.

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA

- Energetické spoločenstvá: čo sú a ako fungujú
- Organizačné modely pre energetické komunity. Úvahy z výskumu „Energetickej mapy Spoločenstva“.
- Guia VET E-COOP-Assess rámce umožňujúce komunitám identifikovať nástroje na odstraňovanie bariér a vytvárať podmienky pre kolektívnu reakciu na energetické, sociálne a environmentálne potreby. 2023
- FVMP: Webinar en Youtube: Comunitats energètiques locals. Formació específica per a tècnics a secretaris d'ajuntaments: <https://www.youtube.com/watch?v=IhDvsVM8uEU&t=2699s>
- Federación de Cooperativas Eléctricas de la Comunidad Valenciana Cogiti Valencia: Webinar Mesa 2 - Comunidades Energéticas: Producto de KM0. <https://www.youtube.com/watch?v=4Je4DtEIFvY>
- Územie a ľudia ako zdroje: komunitné družstvá
- Bližší pohľad na spoločnú akciu: občianska angažovanosť a účasť na komunitných energetických iniciatívach
- Sociálna inovácia, obehový a energetický prechod pre environmentálne, sociálne a riadiace (ESG) postupy – komplexný prehľad
- Plan de fomento de las comunidades energéticas locales en la Comunidad Valenciana. Generalitat Valenciana. 2021.

e-coop

Enabling communities to respond to
energy, social and environmental needs

dakujem

Máte nejaké otázky?

Sledujte našu
cestu tu

www.ecooptransition.eu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union